

Pravda a subjekt

Pod slovem „pravda“ musíme rozumět „to pravé“, tj. nesmíme se nechat ovlivnit tím, že se „pravda“ zaměňuje často s pravdivou výpovědí nebo pravdivým poznatkem apod. Když tedy někteří myslitelé zavedli takové způsoby vypovídání, že mluví o „pravdě (nějakého) jsoucího“, záměrně nebo snad i nezáměrně tím otevřeli cestu k mylnému pojetí, jako by cokoli „jsoucího“ mohlo v sobě onu „pravdu“, tj. ono pro ně samé „pravé“, v sobě obsahovat nebo dokonce právě svou jsoucností uchopovat a v sobě podržovat. Pokud vůbec budeme nakloněni užívání takového obratu, musíme zároveň vědět a jiným i sobě připomínat, že každá „pravda jsoucího“ je „tím pravým“ pro toto jsoucí, a to ve smyslu kritéria či normy, ovšem normy, která sama není „jsoucí“, tj. která není v onom „jsoucím“ plně uskutečněna a obsažena, nýbrž která pro ně platí jako pověření a závazek (ať už ono „jsoucí“ mu dokázalo dostát nebo nikoliv). Chceme-li se tedy dostat nikoli pouze k tomu co „jest“ (co je „jsoucí“), ale k „pravdě“, musíme se tázat po tom, co je pro dané jsoucí „tím pravým“, neboli čemu toto jsoucí mělo dostát a do jaké míry tomu mohlo a dokázalo dostát. To však nesmí být interpretováno tak, že jsoucí je zcela zneváženo, za nic položeno a snad dokonce popřeno. „To pravé“ chce být uskutečňováno, má a musí být uskutečňováno – to náleží bytostně k jeho povaze. Právě proto potřebuje někoho nebo něco, co na jedné straně bude s to naslouchat tomu, co „má být“ a také toho poslechnout, tedy potřebuje subjekty (a to na nejrůznějších úrovních). Nestojí vedle sebe a proti sobě jeden svět toho, co „má být“, a druhý svět toho, co „prostě jest“, ale jsou mezi nimi nesčetné průchody a přechody – a to jsou právě ony „subjekty“, což nejsou prostě jen „jsoucna“. K bytostné povaze pravých jsoucen náleží právě to, že nejsou jen danostmi, nýbrž že jsou zároveň nedanostmi, tedy že mají dvojí stránku, předmětnou (danostní) a nepředmětnou (ne-danostní). Ta nedanostní, nepředmětná stránka každého pravého jsoucna spočívá v tom, že je otevřena ve směru k nedanému (nepředmětnosti), aby je vtělila (inkorporovala) do své danosti (předmětnosti). To pochopitelně předpokládá, že svou dosavadní danost (tj. bylost), která něco „váží“ (a někdy může dokonce i převažovat), nenechá, aby zůstávala nedotčena a aby setrvala na své dosavadní cestě. A to není nic jiného, než že v rámci svých možností využije toho, že svou další cestu v určitých chvílích a za určitých okolností může modifikovat, tj. že ji může napravovat, učinit ji bližší tomu, jakou by měla být. A právě proto musíme zatížit každé „pravé jsoucno“ tím, že jakožto subjekt se otevře této možnosti „nápravy“ (zatímco nic podobného neplatí pro jsoucna nepravá, tj. pro hromady).

(Písek, 091210-3.)